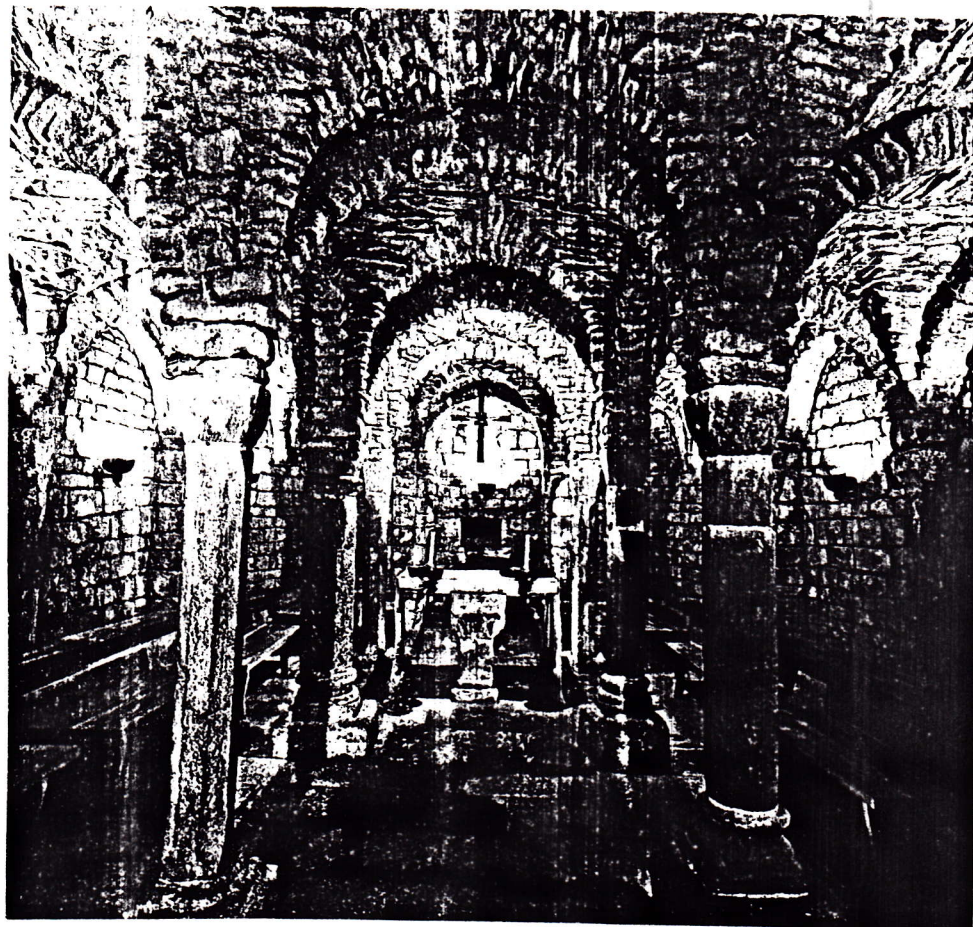

TRAVESSADA DE CATALUNYA A PEU

17

17^a ETAPA SOLSONA - CTA.ST.LLORENÇ DE MORUNYS A BERGA

(23,5 Km , 85 participants)

INTERIOR DE LA CRIPTA DE SANT ESTEVE D'OLÍUS

/13 de Maig del 1986/

En aquesta etapa, que fineix a les envistes del prepirineu, esperona molta gent nova a incorporar-se a la nostra travessada; en efecte, omplim dos autocars dels grans de gom a gom. Partim a les sis del matí de la plaça de l'estació, enfilem la carretera de Vilafranca, per agafar l'autopista A7 fins a Martorell, i d'aquí anem cap a Manresa i Solsona, on hi arribem a dos quarts de nou. Mentre fem el viatge es reparteix per a tothom una travessa cultural amb l'incentiu per al guanyador de tenir el proper viatge gratuït; també es reparteix uns fulls documentals al·lusius a l'església de

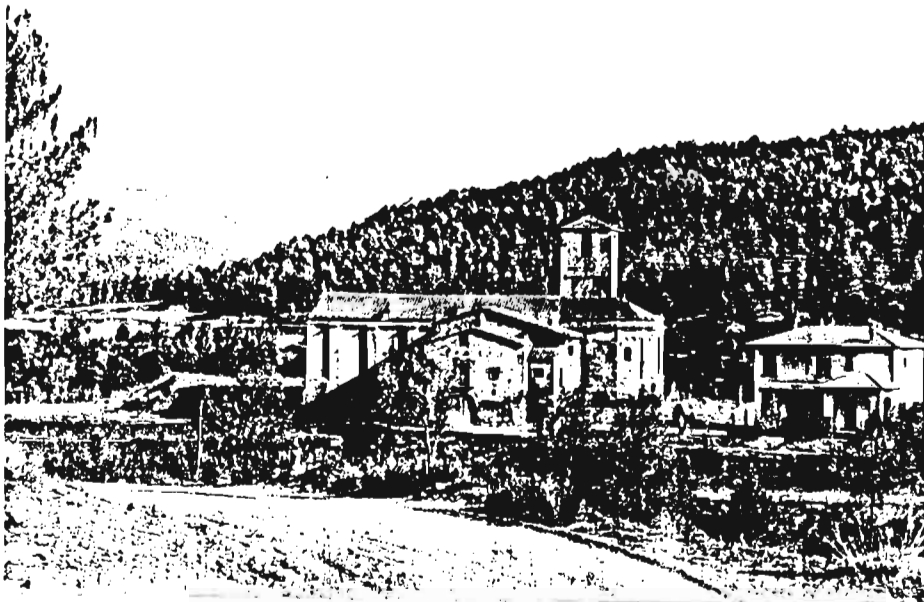

L'ERMITA ROMÀNICA DE SANT HONORAT

St. Esteve d'Olius i els reculls o ressenya que relata les etapes tercera i quarta d'aquest itinerari.

Ens fiquem en el restaurant "La Graiella" per esmorzar; i a les nou en punt, amb un cel claríssim i una fresqueta agradable comencem la marxa. Travessem la ciutat de Solsona seguint la carretera de Manresa, passem el gran pont sobre la minsa riera de Solsona i agafem la carretera de Colldejou. Al poc, la deixem enfilant cap a la dreta per l'Avinguda del Cementiri; sortim del nucli urbà quan albirem, a la nostra esquerra, la bucòlica panoràmica del Pirineu completament nevada.

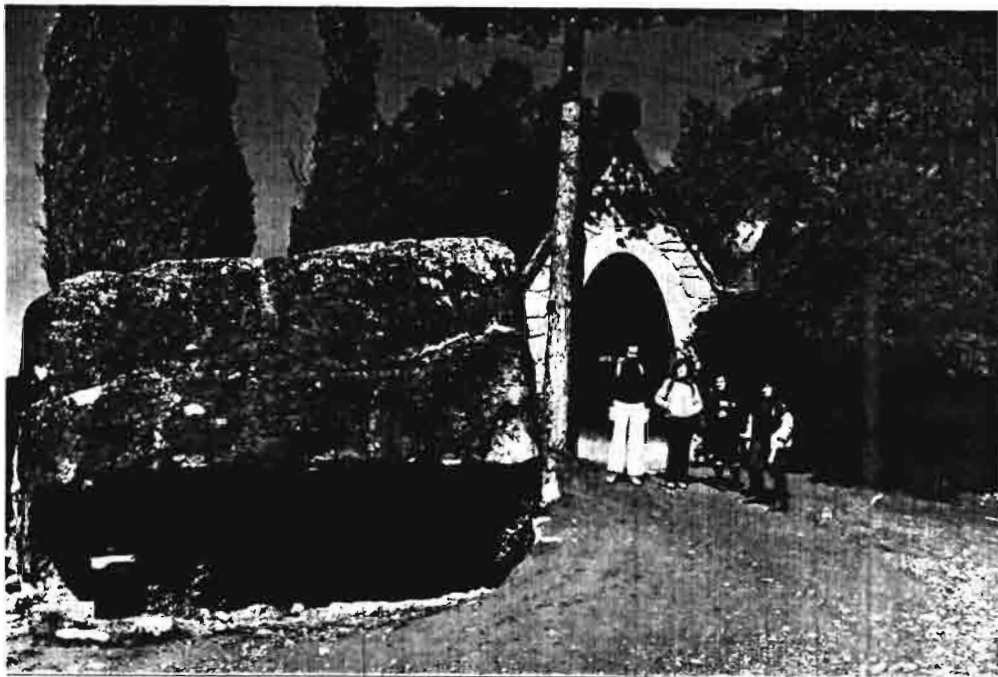
Passem pel davant de la portalada del cementiri de Solsona; el GR el voreja per l'esquerra; en arribar a la banda nord del fossar enfilem un camí descendent, i que ens mena fins a la petita ermita romànica de Sant Honorat; situada al costat de l'antic camí de Solsona a Olius. Ha estat modificada; té un porxo cobert al davant que la desfigura i que pot servir d'aixopluc, però al restar isolada manté aquest aire gràcil i humil d'una petita capella rural.

L'ESGLÉSIA ROMÀNICA DE SANT ESTEVE D'OLIUS

Seguim rectes i planejant; més endavant passem pel davant de la masia de ca N'Oriol, que queda a la nostra esquerra; seguim rectes baixant lleugerament; el camí vell fa algunes dreceres que estalvien els amplis revolts de la pista, de recent construcció - que també ens portaria a Olius - . En agafar una de les dreceres, ens queda a l'esquerra la masia Cavalls. Bifurquem cap a la dreta per un camí que passa pel mig d'un gran pla de sembrats; en aquest tram el camí es argilós i fangós, degut a la pluja del dia anterior; procurem avançar, per les voreres ermotades. Deixem el camí de carro per un sender a la dreta; és el camí vell de Solsona a Olius, ara convertit en camí ramader.

Comencem el descens vers la vall del Cardener; passem pel peu d'una doble torre metàl·lica d'electricitat; aquí retrobem la pista d'accés a Olius, que seguim fins al poble, visible ja davant nostre. La parada és obligada per a visitar l'església parroquial de Sant Esteve, bonica construcció romànica, dintre la qual hi ha la famosa cripta pre-romànica, magníficament restaurada. També és interessant la visita al cementiri pels

CEMENTIRI D'OLIU, D'ESTIL MODERNISTA

nínxols excavats a la roca viva, i per l'aire modernista de les construccions funeràries.

OLIU la població és dispersa, formada per masies, la major part es troben en plena activitat agrícola i ramadera. Algunes masies han estat abandonades. Un 35% del territori és conreat, i una bona part de la resta, es aprofitat per a pasturatges d'ovelles i vaques. La població assolí un màxim el 1869 amb 718h; baixà després i al llarg del segle XX s'ha mantingut relativament estable amb tendència a decreïxer.

La parròquia de Sant Esteve d'Olius s'alça a 565m. d'altitud, a la dreta del Cardener. Es tracta d'un notable exemplar romànic llombard, de la segona meitat del segle XI, un del més notables d'aquesta època, consagrat el 1079. És un edifici d'una sola nau, amb cripta sota l'altar major, absis semicircular coronat d'arcuacions i faixat amb lesenes; té tres finestretes a l'absis superior i tres més a la cripta; la portalada primitiva era a ponent, però posteriorment fou

substituïda per l'actual, al sud. La cripta, de les mateixes mides que el presbiteri, és sostinguda per sis columnes i forma tres petites naus; fou construïda amb pedres poc escairades i en aparell de plec de llibre. L'escalinata central que hi baixa i les baranes de ferro forjat són del segle XVI. El campanar, quadrat, de bons carreus, sembla també obra del segle XVI. Prop seu hi ha el modern cementiri d'estil gaudinià que el 1916 fou projectat per l'arquitecte Bernadí Martorell.

Aquesta parròquia es formà al segle X (des del 985 és esmentada la casa i església de Sant Esteve d'Olius) i consta des de l'any 1000 l'existència del palau (o castell) d'Olius, residència del comte Ermengol d'Urgell, que torna a ésser esmentat sovint en donacions d'alous per part dels comtes. Fou solemne l'acte de consagració de l'església el 21 de desembre del 1079, amb assistència del bisbe d'Urgell Bernat Guillem (que es trobava

malalt i recobrà la salut mitjançant la pregària a sant Esteve) i del comte Ermengol IV, Guillem Isarn, Ramon Miró, el rector Ramon Sendred i d'altres; l'altar superior fou dedicat a sant Esteve i l'inferior en honor del sepulcre del Senyor i a santa Maria.

DEIXEM ENIGERE OLIUS, SEGUIM PER LA RIBA

DEL RIU CARDENER

ARRIBANT AL MOLÍ DEL FEIX

El castell d'Olius passà a ésser possessió de la canònica de Santa Maria de Solsona per donació del comte Ermengol V (mort el 1102) i Ermengol VI (1128), confirmada posteriorment per Ermengol VII (1183) i pels Cardona; els bisbes de Solsona ostentaren per això el títol de "marquesos d'Olius", però el castell es trobava ja en decadència al segle XVI.

A l'acta de consagració se citen els molins de Quiquespes (dels Cups), de Katavella i de Rodamilans (després del Pont). Pertany al municipi d'Olius l'antic Castellvell de Solsona, les restes del qual s'alcen estratègicament en un turó de 848m d'altitud al NW de la ciutat de Solsona. Fou una gran fortificació, d'origen molt antic (al segle XI ja s'anomenava vell), que el comte Borrell de Barcelona féu reforçar en els anys 957 i 973 per assegurar la defensa de la contrada.

El municipi d'Olius té actualment un cens d'unes 26 famílies disgregades pel terme. El nucli on estem consta de quatre edificis: l'escola, el molí dels Cups, ara transformat en restaurant i la casa dels

DURANT LA PARADA DE DESCANS

sagristans adosada amb l'església. L'església es consagrada a sant Esteve d'Olius, sota la denominació de la INVENCIO DEL COS DE SANT ESTEVE, que es celebra el dia 3 d'agost.

He de dir que, en aquesta etapa, el Muela a portat un parell de radiotelèfons (WALKIE TALKIE), a l'efecte de millorar si és possible les comunicacions entre els marxadors i el grup de l'autocar; no descartant la possibilitat de poder usar-se com enllaç d'emergència puntual. Cada mitja horeta intentem fer un comunicat, cosa que no sempre és possible.

Seguim el GR, per un camí carreter que transcorre paral·lel al riu Cardener, per la riba dreta, sempre en direcció nord durant molts quilòmetres. Trobem una bifurcació; nosaltres anem cap a la dreta, tot baixant a Ratavilla. Passem pel costat del Molí de Ratavilla (o Ratavella), ara transformat en restaurant, restant entre la pista i el riu; seguim pel costat d'una ampla sèquia que porta l'aigua al molí. El camí segueix entre la sèquia i el riu; més endavant l'itinerari creua el canal per quedar final-

FOTOGRAFIA D'UN GRUP AL COSTAT D'UN DOLL D'AIGUA

ment adherits al vessant de la muntanya. Veiem la resclosa del canal que hem seguit; continuem pujant riu amunt. El camí fa pujades i baixades per salvar les costes mes dretes dels engorjats del riu.

Fem el primer comunicat amb en Muela, quan es troba en el poble d'Olius. Arribem a la barrancada de Vilanova, on hi baixa un bon dollet d'aigua; la passem a gual. Pugem fins al davant del Molí del Feix, situat en l'aigüabarreg dels dos rius. Agafem un sender que passa pel costat de l'edifici i s'enfila ràpidament per retrobar la pista que havíem deixat, que ara transcorre a una alçada considerable sobre el riu. Aquí comencen les espectaculars gorges del Cardener. És un terreny d'un conglomerat anàleg al que formen les muntanyes de Montserrat i del Montsant, amb la diferència que aquí hi tenim un cabalós i, per cert, sorollós riu entre les parets rocoses de cada riba.

Anem pujant i baixant però el camí es ample i bó; fem una parada de descans i per a prendre algun aliment. Mentretant amb el radiotelèfon tornem a intentar una altra comunicació amb en Muela, però sense éxit.

L'AIGUA, INCONTROLADA, NEGA TOT EL CAMÍ

Continuem la marxa, sempre amunt, fins arribar en un collet on hi ha la masia del Cavall, actualment deshabitada; el GR passa pel mig de l'era del mas; fem una petita exploració i veiem que per sota de l'era hi ha una cova bastant fonda i fosca, no gosem ficar-nos-hi. El mas té una petita espedanya que li dóna caràcter, a la vegada que, en trobar-se a molt bona alçada sobre el riu, agafa un aire d'ermita al cel suspesa, com deia Mossén Cinto Verdager.

De tant en tant hem de mullar-nos els peus degut a què trobem més d'un cabalós curs d'aigua que surt de la muntanya i invadeix el nostre camí, segurament accentuat per les darreres pluges. El camí davalla fins al llit del riu; a prop hi veiem tres forats a la roca que brenen per treure mostres del sòl. És un indret on hom ha previst construir-hi un altre embassament. Una vegada més la natura ha de cedir davant l'ambició de l'home que pretèn aconseguir un millor benestar social a un preu massa elevat. En efecte, observem com el lloc ja ha estat degradat; s'han mogut les terres i les roques per a l'estudi geològic de la zona. Certament, aquest paratge

EN AQUEST INDRET HOM HAN PREVIST CONSTRUIR-HI UN EMBASSAMENT

és a punt de desaparèixer sota les aigües.

A partir d'ara el camí ample s'acaba, transformant-se en sender; hem de baixar fins al nivell del riu un altre cop per travessar la Rasa de Vilamala en el seu aigüabarreig amb el riu Cardener; avans d'arribar-hi però, ens barra el pas un meandre del riu, que hem de salvar tot grimpant per la paret. El WALKIE-TALKIE que porto penjat al coll per la seva propia corretja, ja que m'he de servir de mans i peus per tal d'arribar fins dalt de l'obstacle, de repent, veig que se m'escapa avall com si d'una fura es tractés, cada vegada fent més bots fins a perdre'l de vista dins l'aigüa enjuguessada del cabalós riu.

Vaig passar un mal moment: primer de perplexitat, després de disgust i ràbia, restant finalment en un estat d'impotència total davant del fet consumat. El meu germà Josep Maria hem va treure del cap la idea d'una possible recuperació de l'aparell ja que en aquesta zona el corrent és ràpid i la profunditat aparentment considerable.

Després d'aquesta peripècia passem el torrent de la Rasa de Vilamala

fent saltirons d'una pedra a l'altra per no mullar-nos els peus. Seguim uns metres amunt la vall del Cardener caminant per la riba pedregosa del riu. Arribem a l'aigüabarreig del Cardener amb la casa de Torroella, que produeix aquí un curiós estret rebuidat a la roca. Aquí comencen tot un seguit de dificultats que alguns marxadors sobrepassen dificultosament; hi ha qui té vertader pànic i tremoleja mentre l'ajuden alguns companys a salvar l'escull.

El GR s'enfila uns quans metres per una gran roca de conglomerat seguint després a una certa alçada sobre el riu que va costejant amb passos difícils. Creiem que no són massa apropiats per a un itinerari com aquest; ensems, en certs punts l'aigüa regalima per la roca oferint un cert perill d'una relliscada que podria inclús tenir conseqüències. Els mantenidors d'aquest sector del GR varen col·locar, ja fa uns quants anys, uns troncs sostinguts a ran de roca per uns forts pitons de ferro,

en els llocs més necessaris. Comprovem, doncs, com la passarel·la s'ha mal·lès i en alguns llocs ha desaparegut. Hi veiem un perill en què algú pogués córrer la mateixa sort, fet que podria resultar mortal. En definitiva, una caiguda com la del Walkie. Només hi trobem una raó d'aquest abandonament, que podria obeir a un desencís pel fet que aquest sector ha de desaparèixer sota les aigües del futur pantà, que hom hi preten construir.

GORGES DEL RIU CARDENER

PONT MEDIEVAL DE DUES ARCUACIONS

Som novament al nivell del riu; aviat tornem a ascendir per salvar un altre engorjat. Trobem un corriol més ample que, per l'esquerre puja al santuari de Lord, situat al cim d'un altiplà a 1181 m. d'altitud i rodejat per un espectacular tallat. Avancem de dret baixant de nou cap el riu per un corriol més fressat i que en alguns punts es travessat per dolls d'aigua que baixen de la muntanya.

Troblem un caminó, a la dreta, que travessa el Cardener per sobre d'un pont medieval de dues arcades molt ben conservades, que mena a les Cases de Posada, situades a la banda oposada del riu, dalt d'un altiplà. Refusem la desviació mentre anem pujant suaument per l'antic camí de bast. Quan acabem la llarga pujada trobem una pista que, per l'esquerra, ens portaria al santuari de Lord, però seguim a la dreta tot davallant.

Arribem a la masia de Vall-llonga, situada a la dreta del camí i aparentment habitada; a l'altra banda hi ha una minsa font, però d'aigua molt bona, que hom aprofita per a omplir la cantimplora. Aquí parem per dinar i descansar, aprofitant el prat verdós d'una antiga feixa de conreu. L'acci-

ASSEGUTS SOBRE EL PONT QUE CONDUEIX A LES CASES DE POSADA

dentada notícia del WALKIE al riu, a correput més depressa que les ones ertzianes. La meva arribada tardana en aquest reagrupament és un continuat manifest de preguntes i paròdies còmiques que distensaven la meva preocupació. He d'agrair des d'aquí la manifesta solidaritat envers a la recollida popular que s'ha efectuat al llarg de les següents sortides i que ha possibilitat la recuperació, per en Muela, d'un nou aparell que continuarem utilitzant al servei de l'excursionisme.

A quarts de quatre acabem de dinar. De mica en mica tothom comença a desfilar, arrossegant als que queden a prosseguir la marxa. Ens apropem de nou al riu, deixant a la dreta un camí ample que travessa el riu sobre un pont de recent construcció; és el camí principal d'accés a les Cases de Posada i també a la serralada de Busa. Uns quans metres mes endavant ens toquem amb un altre pont medieval, majestuós i altívol, d'un sol arc, que abans es passava per anar a les Cases de Posada. Seguim pista amunt; veiem una petita resclosa i els graons que hi porten per a medir el cabal del riu.

En una placa hi llegim: MOPU COMISARIA DE AGUAS DEL PIRINEO ORIENTAL

PONT MAJESTUÓS I ALTIVOL, D'UN SOL ARC

"ESTACION DE AFORO".

La pista descriu unes giragonses per tal de guanyar alçada; però agafem unes dreceres que ens porten a retrobar la pista que havíem deixat. Continuem pujant per la pista fins que arribem a la carretera de Sant Llorenç de Morunys a Berga; aquí ens esperen els autocars comandats per en Muela. Li explico la llastimosa pèrdua del seu Walkie; ell, s'esforça en comprendre-ho, sembla que s'ho agafa bé quan em diu: !No et preocupis, tot el que es pugui arreglar amb diners no té cap importància ...!!

Quan hi som tots pugem als autocars i enfilem direcció a Berga on hi fem una parada per a fer el cafetó o prendre algun refresc abans del llarg viatge de tornada a casa. Es recullen els fulls de la travessa cultural per a corregir-los. A l'autocar ú hi van els cors de cantaires de la travessada dirigits per en Marcel·lí Ferrer i na Blanca Forgues, que dirigeixen les cantades. L'autocar dos es ocupat pels que tenen ganes de dormir...

Sense cap més contratemps fem el viatge de retorn, arribant a un quart de deu a Vilanova i la Geltrú.

Ramon

